

*E përkthyer nga gjuha maqedone

PRIORITETET TEMATIKE PËR NDIHMË

Ndihma, sipas rastit, mund të lidhet me: **prioritetet tematike të mëposhtme:**

(A) pajtueshmëria me parimin e administratës së mirë publike dhe qeverisjes së mirë ekonomike. Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë të: forcojnë administratën publike, duke përfshirë profesionalizimin dhe depolitizimin e shërbimit civil, duke ngulitur parimet meritokratike dhe duke siguruar procedurat e duhura administrative; rrisin kapacitetin për të forcuar stabilitetin makroekonomik dhe për të mbështetur progresin drejt bërjes si një ekonomi tregu funksionale ashtu edhe një ekonomi më konkurruese; mbështesin pjesëmarrjen në mekanizmin shumëpalësh të mbikëqyrjes fiskale të Bashkimit dhe bashkëpunimin sistematik me institucionet financiare ndërkombëtare mbi bazat e politikës ekonomike, si dhe të forcojnë menaxhimin e financave publike.

(b) krijimin dhe promovimin e funksionimit të duhur të institucioneve, në një fazë të hershme, të nevojshme për të siguruar sundimin e ligjit. Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë të: krijojnë sisteme gjyqësore të pavarura, të përgjegjshme dhe efikase, duke përfshirë sisteme transparente dhe meritore rekrutimi, vlerësimi dhe promovimi, si dhe procedura efektive disiplinore në rastet e sjelljes së keqe; sigurojnë krijimin e sistemeve të forta për mbrojtjen e kufijve, për menaxhimin e flukseve të migracionit dhe ofrimin e azilit për ata që kanë nevojë; zhvillojnë mjete efektive për parandalimin dhe luftimin e krimit të organizuar dhe korrupsionit; promovojnë dhe mbrojnë të drejtat e njeriut, të drejtat e personave që u përkasin komuniteteve minoritare duke përfshirë romët, si dhe personat lezbike, gej, biseksualë, transgjjinorë dhe interseksualë- dhe liritë themelore, përfshirë lirinë e medias.

(V) Forcimi i kapaciteteve të organizatave të shoqërisë civile dhe organizatave partnere sociale, duke përfshirë shoqatat profesionale, midis përfituesve të listuar në Aneksin I të Rregullores IPA II dhe inkurajimin e rrjetëzimit në të gjitha nivelet midis organizatave me bazë në Union dhe atyre të përfituesve të listuar në aneksin I të Rregullores IPA II, duke i mundësuar ato të angazhohen në një dialog efektiv me aktorët publikë dhe privatë.

(G) Investime në arsim, aftësi dhe të nxëniet gjatë gjithë jetës. Ndërhyrjet në këtë fushë do të synojnë: të promovojnë akses të barabartë në arsim cilësor parashkollor, fillor dhe të mesëm; të zvogëlojnë braktisjen e hershme të shkollës; të përshtatin sistemet e arsimit dhe formimit profesional (AFP) me kërkesat e tregut të punës; të përmirësojnë cilësinë dhe rëndësinë e arsimit të lartë; të rrisin aksesin në të mësuarit gjatë gjithë jetës dhe të mbështesin investimet në infrastrukturën e arsimit dhe formimit; në veçanti me qëllim uljen e pabarazisë territoriale dhe promovimin e arsimit jo të ndarë.

(e) Promovimi i punësimit dhe mbështetja e lëvizshmërisë së fuqisë punëtore.

Ndërhyrjet në këtë fushë do të synojnë: integrimin e qëndrueshëm të të rinjve që nuk janë në punësim, arsim ose trajnim (NEET) në tregun e punës, duke përfshirë masa që stimulojnë investimet në krijimin e vendeve të punës cilësore; mbështetjen e integritetit të të papunëve; dhe inkurajimin e një pjesëmarrjeje më të madhe në tregun e punës të të gjitha grupeve të nën-përfaqësuar. Fushat e tjera kryesore të ndërhyrjes janë mbështetja e barazisë gjinore, përshtatja e punëtorëve dhe ndërmarrjeve ndaj ndryshimit, krijimi i dialogut të qëndrueshëm social dhe modernizimi dhe forcimi i institucioneve të tregut të punës.

(f) **Promovimi i përfshirjes sociale dhe luftimi i varfërisë.** Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë: integrimin e komuniteteve të marginalizuara si romët; luftimin e diskriminimit bazuar në gjini, origjinë racore ose etnike, fe ose besim, aftësi të kufizuara, moshë ose orientim seksual; dhe rritjen e aksesit në shërbime të përballueshme, të qëndrueshme dhe me cilësi të lartë, të tilla si kujdesi shëndetësor dhe shërbimet sociale me interes të përgjithshëm, duke përfshirë edhe modernizimin e sistemeve të mbrojtjes sociale.

(f) **Promovimi i transportit të qëndrueshëm dhe heqja e pengesave në infrastrukturën kryesore të rrjetit, në veçanti duke investuar në projekte me vlerë të lartë të shtuar evropiane.** Investimet e identifikuara duhet të prioritetizohen sipas kontributit të tyre në lëvizshmëri, qëndrueshmëri, uljen e emetimeve të gazrave serrë, rëndësinë për lidhjet me Shtetet Anëtare dhe koherencën me Zonën e Vetme Evropiane të Transportit.

(f) **Përmirësimi i mjedisit të sektorit privat dhe konkurrueshmërisë së ndërmarrjeve,** duke përfshirë specializimin e zgjuar, si nxitës kryesorë për rritje, krijim vendesh pune dhe kohezion. Përparësi u jepet projekteve që përmirësojnë mjedisin e biznesit.

(me) **Forcimi i kërkimit, zhvillimit teknologjik dhe inovacionit, veçanërisht duke përmirësuar infrastrukturën kërkimore,** një mjedis të favorshëm dhe duke nxitur rrjetëzimin dhe bashkëpunimin.

(j) **Kontribuimi në sigurinë dhe mbrojtjen e furnizimit me ushqim** dhe mirëmbajtjen e sistemeve bujqësore të larmishme dhe të qëndrueshme në komunitete dhe fshatra dinamike rurale.

(Dhe) **Rritja e aftësisë bujqësore - sektori i ushqimit** përpërballimi i presionit konkurrues dhe forcat e tregut, si dhe aftësinë për t'u përshtatur gradualisht me rregullat dhe standardet e Bashkimit, ndërkohë që ndiqen objektivat ekonomike, sociale dhe mjedisore në një zhvillim të ekuilibruar territorial të zonave rurale.

(j) **Mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së mjedisit, kontributi në uljen e emetimeve të gazrave serrë, rritja e qëndrueshmërisë ndaj ndryshimeve klimatike dhe promovimi i qeverisjes dhe informacionit për veprimet klimatike.** Financimi IPA II promovon politika për të mbështetur kalimin drejt një ekonomie më efikase të burimeve, më të sigurt dhe të qëndrueshme me emetime të ulëta karboni.

(K) **Promovimi i pajtimit, ndërtimit të paqes dhe masave të ndërtimit të besimit.**

Prioritetet tematike për ndihmë për bashkëpunimin territorial

Ndihmë për bashkëpunimin ndërkufitar mund t'i referohet, sipas rastit, prioritetëve tematike të mëposhtme:

(A) **Promovimi i punësimit, lëvizshmërisë së fuqisë punëtore dhe përfshirjes sociale dhe kulturore përtej kufijve,** ndër të tjera, nëpërmjet: integritit të tregjeve ndërkufitare të punës, duke përfshirë lëvizshmërinë ndërkufitare; iniciativave të përbashkëta lokale të punësimit; shërbimeve të informacionit dhe këshillimit dhe trajnimit të përbashkët; barazisë gjinore; mundësive të barabarta; integritit të komuniteteve të emigrantëve dhe grupeve vulnerabël; investimeve në shërbimet publike të punësimit; dhe mbështetjes së investimeve në shëndetin publik dhe shërbimet sociale;

(b) **Mbrojtja e mjedisit dhe përmirësimi i përshtatjes dhe zbutjes së ndryshimeve klimatike**, mbrojtja dhe menaxhimi i rreziqeve, ndër të tjera, nëpërmjet: veprimeve të përbashkëta për të mbrojtur mjedisin; promovimi i përdorimit të qëndrueshëm të burimeve natyrore, efikasiteti i burimeve, burimet e energjisë së rinovueshme dhe kalimi drejt një ekonomie të sigurt dhe me karbon të ulët; promovimi i investimeve për të adresuar rreziqet specifike, sigurimi i qëndrueshmërisë ndaj fatkeqësive dhe zhvillimi i sistemeve të menaxhimit të fatkeqësive dhe gatishmërisë për emergjencë;

(V) **Promovimi i transportit të qëndrueshëm dhe përmirësimi i infrastrukturës publike**, ndër të tjera, duke zvogëluar izolimin përmes përmirësimit të aksesit në rrjetet dhe shërbimet e transportit, informacionit dhe komunikimit dhe duke investuar në sisteme dhe objekte ndërkufitare të ujit, mbeturinave dhe energjisë;

(G) Promovimi i turizmit dhe trashëgimisë kulturore dhe natyrore;

(e) **Investimi në të rinj, arsim dhe aftësi**, ndër të tjera, nëpërmjet zhvillimit dhe zbatimit të programeve të përbashkëta të arsimit, trajnimit profesional, trajnimit dhe infrastrukturës për të mbështetur aktivitetet e përbashkëta rinore;

(f) **Promovimi i qeverisjes lokale dhe rajonale** dhe rritjen e kapacitetit planifikues dhe administrativ të autoriteteve lokale dhe rajonale;

(f) **Rritja e konkurrueshmërisë, mjedisi i biznesit dhe zhvillimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme**, tregtia dhe investimet, ndër të tjera, duke promovuar dhe mbështetur sipërmarrjen, veçanërisht ndërmarrjet e vogla dhe të mesme dhe zhvillimin e tregjeve lokale ndërkufitare dhe ndërkombëtarizimin;

(f) **Forcimi i kërkimit, zhvillimit teknologjik, inovacionit dhe teknologjisë së informacionit dhe komunikimit**, ndër të tjera, duke promovuar dhe ndarë burimet dhe kapacitetet njerëzore për kërkim dhe zhvillim teknologjik.